

Sammanfattning

Regeringen gav Kemikalieinspektionen (KemI) i uppdrag att ta fram ett förslag till ett nationellt förbud mot bisfenol A (BPA) i termopapper som används i kassakvitton, biljetter m.m. i handeln och inom vissa andra service sektorer. I uppdraget ingick även att kartlägga vilka slags termopapper som kan ersätta BPA-haltigt papper samt utreda vilka hälso- eller miljöfarliga egenskaper alternativen har.

Människor i Sverige utsätts för en låg och kontinuerlig exponering av bisfenol A (BPA). En källa till BPA är kvitton, biljetter m.m. av termopapper som innehåller BPA. BPA misstänks kunna ge effekter på foster och små barn även vid en mycket låg exponering. Det är därför viktigt att minska barns exponering för BPA så långt det är möjligt. KemI har utfört en riskbedömning för personer som hanterar kvitton. Bedömningen visar att exponeringen kan nå upp i nivåer som kan ha skadliga effekter på fosters och små barns utveckling. Detta betyder att exponeringen från kassakvitton som innehåller BPA inte kan anses tillräckligt kontrollerad för gravida och ammande kvinnor med avseende på risken för deras barn. KemI bedömer därför att ett nationellt förbud är motiverat utifrån behovet av att skydda det lilla barnet.

Idag finns det inga harmoniserande åtgärder inom EU som omfattar BPA i kassakvitton. KemI bedömer att en nationell reglering inte skulle påverka de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till den Europeiska unionen. Utvecklingen av alternativa färgframkallare samt den genomförda och pågående substitutionen av BPA samt andra bisfenoler i kassakvitton visar att en nationell reglering är möjlig även utifrån ett användarperspektiv.

KemI har identifierat 17 kemikalier som kan ersätta BPA i termopapper. Det har bekräftats att fem av dessa finns på svenska marknaden. För tolv av alternativen finns klassificeringsdata att tillgå. Flera är klassificerade för hälso- och miljöfarliga egenskaper.

KemI bedömer inte att en reglering av BPA i termopapper kommer att medföra några konsekvenser för handeln med andra länder.

Exponeringen av BPA från kassakvitton är inte tillräckligt kontrollerad och bör regleras. Ett nationellt förbud mot BPA kommer däremot inte begränsa användningen av andra bisfenoler i kassakvitton. Med dagens kunskap om alternativen är det inte möjligt att säkerställa att en nationell reglering avseende BPA i kassakvitton kommer att medföra en högre säkerhetsnivå för människors hälsa.

Utan ytterligare åtgärder kommer BPA fortsätta att användas i kassakvitton och kunskapen om exponeringen att vara fortsatt bristfällig. KemI bedömer att en reglering på många sätt kan underlätta och förbättra informationsspridningen när det gäller vilka färgframkallare som används i kassakvitton. En nationell reglering kan också motivera en fortsatt produktutveckling och substitution samt skynda på övergången till digitala lösningar. Detta kan i sig leda till säkrare produkter och användning inom näringsverksamhet. En nationell reglering skulle också kunna bidra till att påverka frågan om reglering inom EU och/eller andra nationella regleringar.